

บทความวิจัย (Research article)

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

A study of local learning resources in Hua Hin district for learning management of social studies subject of Wang Klai Kang Won School

Under the Royal Patronage of His Majesty the King

Prachuapkhiri Khan province

อาทิตย์ ชัยเทพา^{1*} และ เพ็ญพนอ พ่วงแพ¹

Artit Chaithepha^{1*} and Phenphanor Phuangphae¹

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 กุมภาพันธ์ 2566

9 เมษายน 2566

25 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรของโรงเรียน ผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา รวมจำนวน 25 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอสหัสขันธ์ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในอำเภอสหัสขันธ์ 2) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอำเภอสหัสขันธ์ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตในอำเภอสหัสขันธ์ 4) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในอำเภอสหัสขันธ์ 5) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีใน

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹Faculty of Education, Silpakorn University

* Corresponding author email: artit3670@gmail.com

อำเภอหัวหิน 6) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ในอำเภอหัวหิน 2. แนวทางการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบไปด้วย 2 แนวทางดังต่อไปนี้ คือ 1) จัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน 2) การบูรณาการในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยการให้ผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริง

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน, การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา, การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this study is 1) To study of local learning resources in Hua Hin district for learning management of social studies subject of Wang Klai Kang Won School Under the Royal Patronage of His Majesty the King Prachuapkhirikhan province 2) To study the Guideline for bringing local learning resources in Hua Hin district for learning management of social studies subject of Wang Klai Kang Won School Under the Royal Patronage of His Majesty the King Prachuapkhirikhan province. It is qualitative research. The research tools were In-depth Interview, opinions, documents, and research related to local learning sources in Hua Hin district. The informant were president, vice president of academic Administration, all teacher from department of social studies religious and culture and the responsible for the school curriculum, Hua Hin knowledgeable people and curriculum and social studies teacher proficient totally 25 person. Purposive Sampling method was used to analyze and synthesize data to obtain local learning resources in Hua Hin that can be used to manage social learning and ways to use local learning resources in Hua Hin to manage social studies. The research has found that 1. Local learning sources in Hua Hin District that can be used to manage the social studies of Wang Klai Kang Won School Under the Royal Patronage of His Majesty the King are 1) learning sources related to wisdom in Hua Hin District 2) learning sources related to the History of Hua Hin District 3) Learning sources related to the way of living in Hua Hin District 4) Learning sources related to social and economic conditions in Hua Hin District 5) Learning sources related to traditional culture in Hua Hin District 6) Learning sources related to geography in Hua Hin District 2. The guidelines for using local learning sources in Hua Hin District to manage social studies of Wang Klai Kang Won School Under the Royal Patronage of His Majesty the King include: The following 2 guidelines. The following are 1) Provide additional curriculums that integrate local learning sources in Hua Hin District 2) Integrate the social studies content of each class by providing local

knowledge to educate students and conduct activities related to local learning in Hua Hin District using the active learning and actual practice.

Keywords: Local learning resources in Hua Hin District, Social studies learning management, Learning management using local learning resources.

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และเทคโนโลยี ตลอดจนการเป็นโลกในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลเชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็วในทุกมิติ เหล่านี้ทำให้นานาประเทศต้องกลับมาวางแผนพัฒนาประเทศรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และพร้อมต่อการแข่งขันที่เข้มข้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ การพัฒนาสมรรถนะของคนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (กมล รอดคล้าย, 2560 ก.) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญที่เสริมสร้างความรู้การเรียนรู้ความใฝ่รู้การศึกษา ค้นคว้า นำไปสู่สังคมความรู้และสังคมการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนบทบาทของแหล่งเรียนรู้ ในมาตราที่ 5 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเห็นแบบอย่างที่ดีได้ฝึกคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553, หน้า 205) ซึ่งวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีการบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่จะมาจากสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเป็นพลเมืองดี (สมประสงค์ น่วมบุญลือ, 2564, หน้า 12) ดังนั้นการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆเกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทนอดกลั้นยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-2) ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิทยาการและประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์, 2557, หน้า 29) แหล่งเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนจะใช้วิธีใดที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน (อนิรุทธิ์ สติมัน, 2557, หน้า 29)

อำเภอหัวหิน เป็นเมืองที่มีชายหาดสวยงาม ทราวยาวละเอียด น้ำทะเลใสสะอาด มีชายหาดเรียงรายริมหาด มีบรรยากาศที่เงียบสงบ สะอาดเป็นสถานที่พักผ่อนอากาศที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีที่พักให้เลือกหลายระดับเป็นเมืองที่มีพระราชวัง ตั้งอยู่ 2 แห่ง คือ พระราชวังมฤคทายวัน และ พระราชวังไกลกังวล ที่มีความสวยงามและเก่าแก่ วัฒนธรรมความเป็นหัวหินพบว่า หัวหินเป็นเมืองที่มีมนต์ขลัง มีบรรยากาศโรแมนติกและมีความทันสมัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเดินทางมาท่องเที่ยว มีสถานที่พักผ่อนอากาศดีทะเล รวมทั้งคนหัวหินมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี เป็นกันเอง มีความหลากหลายของผู้คน วัฒนธรรม เชื้อชาติและศาสนา มนต์เสน่ห์ที่สามารถจะสะท้อนภาพลักษณ์ของหัวหินในวันนี้ คือ เสน่ห์แห่งวัฒนธรรมทางดนตรี ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่นมองว่าหัวหินวันนี้ คือ เมืองแห่งดนตรี หรือ แจ๊สทาวน์ (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, 2556, หน้า 557-558) ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันผู้สืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดูแลในปัจจุบันมีอายุเฉลี่ยระหว่าง 56-60 ปีร้อยละ 39.32 และอายุเฉลี่ยระหว่าง 51-55 ปีร้อยละ 30.64 ขณะที่จากการสอบถามถึงผู้สืบทอดองค์ความรู้ในรุ่นต่อไปนั้นส่วนใหญ่มีผู้สืบทอดองค์ความรู้คิดเป็นร้อยละ 82.30 ผลลัพธ์ที่ชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีทั้งผลิตโดยชุมชนและผลิตจากผู้ประกอบการรายเดียวแต่ก็มีเป้าหมายสำคัญคือเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ดังนั้นการมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยบริหารจัดการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้และเกิดการสืบทอดอย่างยั่งยืนจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ (อังคณา จัดตามาศ และ อังษณาพร กว้างสวัสดิ์, 2565, หน้า 69) สะท้อนให้เห็นว่าอำเภอหัวหินมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถนำมาเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นได้

โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีกลยุทธ์ที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้านโดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม ที่มุ่งหวังให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ค่านิยมสมบุคลิกกุลวังไกลกังวลและจุดเด่นอีกหนึ่งอย่างของโรงเรียน คือ พัฒนาครูผู้สอนออกอากาศให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสอนออกอากาศ และทักษะด้านการผลิตสื่อการสอน และรายการสอนเพื่อการสอนออกอากาศ ส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีจิตอาสา และเสียสละเพื่อส่วนรวมซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีการจัดการเรียนการสอนได้จัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีวิชาเพิ่มเติมที่โรงเรียนตามจุดเน้นของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องการสอนให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ การคิดโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีต คิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและคิดตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สังเกต สืบค้นจากสถานที่จริง และได้สอบถาม ฟัง อ่าน จากผู้รู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราว ซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, หน้า 78-79) และในการสอนวิชาสังคมศึกษาแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายโดยแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายตามสาขาของวิชาสังคมศึกษาซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุดก็คือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในวิชาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง (คมกริช บุญเขียว

และศราวุธ ศรียา, 2565, หน้า 16) ที่สำคัญกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐานนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น อันได้แก่ บุคคลปราชญ์สถานหรือ สิ่งก่อสร้าง วัฒนธรรมประเพณี และประวัติศาสตร์ สังคม ตลอดจนสถานการณ์ในโลกปัจจุบันเพื่อสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมและความผูกพันกับท้องถิ่น (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2561, หน้า 89)

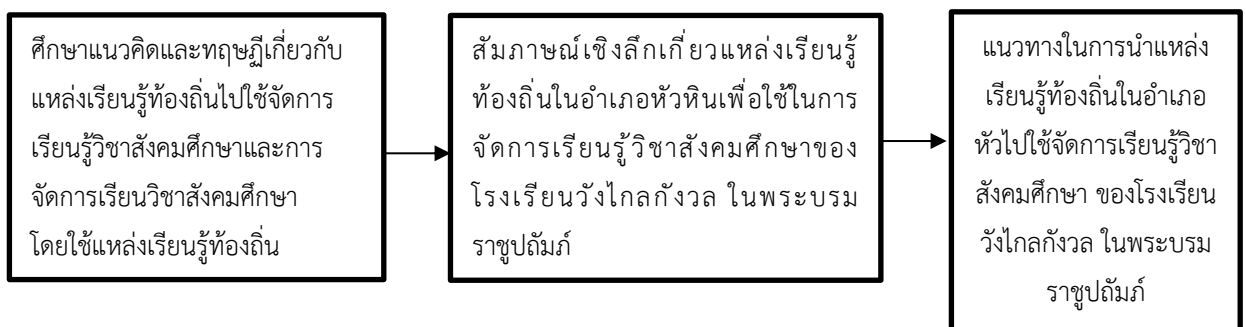
ดังนั้นจากที่กล่าวมาในข้างต้นจึงนำมาสู่ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง เพื่อจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเป็นแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ออกแบบจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวงเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวงไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญและบทบาทของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในปัจจุบันไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีการวิจัย

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 25 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 12 คน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน รวมจำนวน 10 คน และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยศึกษาข้อมูลและประเภทของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน เพื่อนำมาสร้างประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร ครูโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา ใช้แนวคำถามต่อไปนี้

- 1.อำเภอหัวหินมีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นใดบ้างที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้
- 2.การนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทำได้อย่างไรบ้าง
- 3.เนื้อหาของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ควรมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

กลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน ใช้แนวคำถามต่อไปนี้

- 1.องค์ความรู้ของแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ควรมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.1.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด ตำราและเอกสาร วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น

1.1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเห็นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1.3 กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ โดยใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรของ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา

1.1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

1.2 การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย คือ นำสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเห็นที่จัดทำขึ้นแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา โดยตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และข้อคำถามและนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลทุกประเภทที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า โดยใช้การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลจาก เวลา สถานที่ และบุคคลและรายงานผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1.แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า อำเภอหัวหินมีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นทั้งหมด 6 ด้านประกอบด้วย

1) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในอำเภอหัวหิน ได้แก่ การแปรรูปอาหารทะเล การทอดผ้าด้วยเครื่องทอมือ การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย การพิมพ์ลายผ้า และอาหารหอยเสียบมะละกอ 2) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอำเภอหัวหิน ได้แก่ สถานีรถไฟหัวหิน ตลาดฉัตรไชย พระราชวังไกลกังวล อาคารไทยศิลป์ โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ วัดเขาโกรธาศ วัดหนองแก พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7 ที่เขาค้อเหล็กไฟ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตในอำเภอหัวหิน ได้แก่ การทำประมงที่ชายหาดหัวหิน 4) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน ได้แก่ ย่านการค้าตลาดฉัตรไชยและตลาดไทรชุมหัวหิน และธุรกิจโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร 5) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีในอำเภอหัวหิน ได้แก่ ประเพณีผีฟุ้งได้ พิธีสงเคราะห์ทางทะเล วัดหัวหิน และ 6) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ในอำเภอหัวหิน ได้แก่ สวนสนประดิพัทธ์ ชายหาดหัวหิน สวนหลวงราชินี 19 ไร่ น้ำตกป่าละอู และเขาตะเกียบ ซึ่งลำดับที่ 1-6 นี้เป็นการลำดับตามความสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผลการศึกษาพบว่าถึงแม้ปัจจุบันอำเภอหัวหินจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและเป็นเมืองที่มีความทันสมัย แต่ชาวบ้านยังคงรักษาพิธีกรรมที่ถือว่าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านไว้ ซึ่งทำให้ได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ สิ่งแวดล้อมที่เป็นทะเลและวิถีชีวิตของชาวบ้านที่มีเรือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะพิธีสงเคราะห์ทางทะเล โดยมีการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอให้ชาวบ้านไม่เจ็บไม่ป่วยหรือสิ่งไหนที่เป็นทุกข์เป็นเคราะห์กรรมก็ขอให้หมดไป ซึ่งชาวบ้านจะมีการนำตุ๊กตาที่เป็นตัวแทนไปใส่ไว้ในเรือ และจะลากเรือที่ใส่ตุ๊กตาไปยังชายหาดบริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิม และใช้เรือลากจูงอีกลำลากเรือที่มีตุ๊กตา ลอยลำไปตามกระแสนลมและเงาใต้ท้องเรือเพื่อให้เรือที่ลอยออกไปนั้นจมลงใต้ท้องทะเลและตุ๊กตาก็จมสู่ก้นทะเล ถือเป็นการที่ได้ปล่อยสิ่งที่ไม่ดีออกไปไปกับสายน้ำ ซึ่งแสดงถึงความผูกพันระหว่างชาวบ้านและทะเล ทั้งนี้ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสังคมศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินที่มีความสำคัญเพิ่มเติม ได้แก่ ศาลเจ้าแม่ทับทิมบริเวณชายหาดหัวหินที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และความเชื่อของชาวบ้านในอำเภอหัวหินได้เป็นอย่างดี และเสนอเกี่ยวกับการนำพิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ มาใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อให้เห็นว่าพิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ มีความสำคัญในการมุ่งปลูกฝังให้ผู้คนรู้จักการอนุรักษ์ท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายธรรมชาติ

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีหลายแห่งที่มีความพร้อมต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น อาคารไทยศิลป์ โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีการจัดแสดงเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ สถานีรถไฟหัวหินที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวถึงเป็นครั้งแรกและสะท้อนให้เห็นภาพของการเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอหัวหินตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน และนอกจากนี้ยังมีการทำประมงที่ชายหาดหัวหิน

สวนหลวงราชินี 19 ไร่ วัดหัวหิน วัดเขาไกรลาศ เป็นต้นที่พร้อมต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. แนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการศึกษาพบว่ามีแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา มี 2 แนวทาง ประกอบด้วย

1) การจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัย และ 2) การบูรณาการเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยการให้ผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัย โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานที่จริงลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะต้องนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยมาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียน ชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เป็นทางการ และผู้ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า อำเภอกันทรวิชัยมีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในอำเภอกันทรวิชัย 2) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอำเภอกันทรวิชัย 3) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตในอำเภอกันทรวิชัย 4) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในอำเภอกันทรวิชัย 5) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีในอำเภอกันทรวิชัย 6) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ในอำเภอกันทรวิชัยตามลำดับ โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สามารถนำมาจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ เช่น พระราชวังไกลกังวล อาคารไทยศิลป์ โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประเพณีผีฟุ้งใต้ พิธีสงเคราะห์ทางทะเล สวนสนประดิพัทธ์ ชายหาดหัวหิน และสวนหลวงราชินี 19 ไร่ เป็นต้น และจะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยนั้นมีหลากหลายด้านและสอดคล้องกับสาระทั้ง 5 สาระของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและความเหมาะสมที่จะนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอกันทรวิชัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ ผลดี และคณะ (2564: 63) ที่กล่าวถึงองค์ความรู้สำคัญด้านท้องถิ่นที่ควรนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำหลักสูตร

ท้องถิ่นศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนในพื้นที่ แบ่งได้เป็น 5 ประเด็น คือ 1) ภูมิศาสตร์และภูมิสังคม 2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง 3) อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีความชัดเจนทั้งอัตลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม 4) มรดกภูมิปัญญาที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต และ 5) มรดกทางวัฒนธรรมที่พบว่ามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยองค์มา จัดตามาศ และ อธิมาพร กว่างสวาสดี (2565, หน้า 54) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมภูมิสารสนเทศสำหรับบริการข้อมูลสารสนเทศชุมชนของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหัวหินพบว่า มีแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 20 แห่ง แบ่งตามสาขาความเชี่ยวชาญดังนี้ สาขาเทคโนโลยีพื้นบ้าน 8 แห่ง สาขาดูแลสุขภาพพื้นบ้าน 5 แห่ง สาขาประเพณีและพิธีกรรม 5 แห่ง สาขาดำรงชีพและโภชนาการพื้นบ้าน 1 แห่งและสาขานาฏศิลป์ 1 แห่ง ในด้านวัฒนธรรมความเป็นหัวหิน พบว่า เป็นเมืองที่มีมนต์ขลัง บรรยากาศโรแมนติก มีความทันสมัย สถานที่พักตากอากาศติดทะเล ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีเป็นกันเอง มีความหลากหลายของผู้คน วัฒนธรรม เชื้อชาติและศาสนา และในด้านเป็นเมืองที่มีชายหาดสวยงาม ทรายาวละเอียด น้ำทะเลใสสะอาด บรรยากาศที่เงียบสงบ และสัญลักษณ์ของหัวหิน ป้ายสถานีรถไฟ กรอบสีแดง พื้นสีขาว ตัวหนังสือสีดำ เขียนว่า “หัวหิน” และ “ไกลกังวล” เป็นเสมือนตราสินค้าของหัวหินที่เด่นชัดมากถือเป็นสัญลักษณ์ของหัวหิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, 2556, หน้า 548) ที่พบว่ากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในเมืองหัวหิน ประกอบด้วย การทำอาหาร การทอดผ้าด้วยकिกระตูก การทำกะปิ การออกเรือตกปลา ตกหมึก และการฝังทรายบำบัด (นภาพร จันทร์ฉาย และอัจฉราวรรณ เพ็ญวันศุกร์, 2563, หน้า 183) ซึ่งกล่าวมาในข้างต้นนั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน ที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้

2) แนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ พบว่ามี 2 แนวทางประกอบด้วย

1) การจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยบูรณาการสาระทั้ง 5 สาระในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เช่น พิธีสงเคราะห์ทางทะเล จะเชื่อมโยงกับสาระภูมิศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมา สภาพที่อยู่และการดำรงชีวิตของผู้นในอำเภอหัวหิน หรือมีกิจกรรมให้นักเรียนได้สำรวจแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ตระหนักถึงคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่ออำเภอหัวหิน ซึ่งสอดคล้องกับสิริวรรณ สิริวนิชย์ (2565, หน้า 215-226) ได้เสนอแนวทางการประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ไว้คือ การจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับ ทวิช ลักษณะสง่า (2556, หน้า 117) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยอาศัยแหล่งเรียนรู้นั้น จะทำให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะทำให้รู้ประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ประเพณี วัฒนธรรม พัฒนาการด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมบุคคลสำคัญสถานที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงของ

ท้องถิ่นซึ่งในปัจจุบัน ผู้เรียนได้หันไปให้ความสนใจกับเทคโนโลยีจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในท้องถิ่นสะท้อนจากปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขาดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรู้จักท้องถิ่นที่ตนอาศัยและสร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลท้องถิ่นของตนเอง

2) การบูรณาการในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยการให้ผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่หรือบุคคลในท้องถิ่นอำเภอหัวหิน การใช้การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน กิจกรรมยุวมัคคุเทศก์ในการนำเสนอแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในอำเภอหัวหินให้กับผู้สนใจ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินหรือปัญหาในอำเภอหัวหิน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องแนวทางของสถาบันสังคมศึกษาศึกษาสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563: 8-9) ที่ได้เสนอกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการก่อนออกเดินทาง 2) ขั้นศึกษาแหล่งเรียนรู้ (การลงพื้นที่) และ 3) ขั้นนำเสนอผลงาน (การสรุปงาน) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนทักษะทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้คำถาม การอ่าน การสังเกต การสำรวจ และฝึกฝนคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เช่น ความอดทน สัมมาคารวะ มารยาท มนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ความไม่มัวคดีต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อของบุคคล ชุมชน สังคม เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงสร้างสรรค์ และวิสัย วงศ์สุวรรณ และคณะ(2556, หน้า 74) ได้เสนอวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในวิชาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง วิธีสอนแบบอุปนัยวิธีสอนแบบร่วมมือ วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย การจัดการเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลัก การใช้เกม การแข่งขันตอบปัญหา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นนอกห้องเรียน โดยกำหนดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการเป็นมััคคุเทศก์โดยฝึกปฏิบัติการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เมืองสงขลา และศศิพัชร จำปา (2559, หน้า 1163-1164) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์และกำหนดประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ (Study Local History Data and Historical Issue Analysis Question) ขั้นที่ 2 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลหลักฐาน (Survey and Collecting Data From Historical Learning and Checking Fact of Evidences) ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ตีความข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบด้วยบริบทและมุมมองทางประวัติศาสตร์ (Analysis Interpretation in Causality and Consequences by Historical Perspectives and Context) ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Synthesis and Summarize Data for Building Body of Knowledge in Local History) ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของณิรดา เวชญาลักษณ์ (2561, หน้า 87) ที่ได้เสนอผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ว่าสถานศึกษาและชุมชนควรร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนหรือออกแบบการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบสำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอแลกเปลี่ยน ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ วิวรรณ์ ศรีวีระชัย (2563, หน้า 17) ได้วิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ฤทธิยะวรรณาลัย พบว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ควรจัดเป็นกิจกรรมที่บูรณาการแหล่งเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนการสอนไปด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา หรือวิชาประวัติศาสตร์ในอำเภห้วยหิน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภห้วยหิน ไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active learning มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงไปในสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริงในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอดแทรกแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภห้วยหินได้

2. สถานศึกษาในอำเภห้วยหิน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภห้วยหิน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบกิจกรรมแบบ Active learning มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงไปในสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริงที่เหมาะสมกับเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภห้วยหินที่มีความกว้างขวางมากขึ้น

2. ควรพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภห้วยหิน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์. (2557). *การพัฒนาแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*. สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในอำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก*.

วารสารครูพิบูล, 5(1).

ทวิช ลักษณะสง่า. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้น*

มัธยมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

- นภาพร จันทร์ฉาย และอัจฉราวรรณ เพ็ญวันศุกร์. (2563). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นกรณีศึกษา เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(1)
- มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2556). การสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในมุมมองนักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่น. *วารสารกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1)
- วิชัย วงศ์สุวรรณ และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบหลักสูตรรายวิชาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 5
- วิภาพรรณ พินลาและวิภาดา พินลา. (2564). *การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิวรรณ ศรีวีระชัย. (2563). แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*
- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. *วารสารวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9
- สถาบันสังคมศึกษาสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2564). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องอุดมคติในสังคมศึกษา เป้าหมายสุดท้าย วิธีการ สาระ และคุณค่า*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). *การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สิริวรรณ สิริวนิชย์. (2565). *แนวคิดและวิธีการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- สำราญ ผลดีและคณะ. (2564). การสำรวจและจัดทาด้านข้อมูลท้องถิ่นเรื่องสมุทรสงคราม เมือง 3 น้ำ. *ศิลปะศาสตร์ปริทัศน์* 16(2)
- อังคณา จิตตามาศ และ อัชฌาพร กว่างสวาสดี. (2565). การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมภูมิสารสนเทศสำหรับบริการข้อมูลสารสนเทศชุมชนของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 23(1)
- อนิรุทธิ์ สติมัน. (2557). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร